

Miljøstyrelsen

mst@mst.dk

3. januar 2018

Høringssvar fra BirdLife/DOF vedrørende Miljø- og Fødevareministeriets forslag om ophævelse af beskyttelse af 280 kvadratkilometer Natura 2000-områder (af ministeriet kaldet grænsejustering)

Dansk Ornitologisk Forening (BirdLife/DOF) vender sig kraftigt imod Miljø- og Fødevareministeriets (MFVM) forslag om afbeskyttelse af en lang række Natura 2000-områder, herunder ikke mindst en række EU-fuglebeskyttelsesområder (såkaldte Special Protection Areas (SPA) i henhold til EU-fuglebeskyttelsesdirektivet). MFVM's plan for afbeskyttelse af 280 kvadratkilometer Natura 2000-områder er markedsført som en 'grænsejustering', hvilket DOF finder stærkt vildledende. Udtagningen svarer til decimering af det samlede danske Natura 2000-beskyttede område med cirka 10 %.

I ingen andre EU-medlemslande er der fortilfælde, hvor man med held har udtaget og fjernet beskyttelsen af Natura 2000-områder i blot tilnærmelsesvis samme omfang. BirdLife/DOF underretter derfor Europa-Kommissionen om Den danske Regerings planer allerede nu ved kopi af denne skrivelse, idet vi bør opmærksom på, at BirdLife/DOF vil klage til kommissionen, hvis planerne føres videre.

Afbeskyttelsen er stærkt kritisabel og i strid med EU-lovgivningen på flere måder. For det første medfører en lang række af MFVM's forslag til afbeskyttelse, at vigtige EU-fuglebeskyttelsesområder forringes væsentligt. Det drejer sig både om skovområder, naturområder og landbrugsområder, der er levesteder for arter, som Danmark har pligt til at beskytte og værne om (bilag 1-arter og arter med regelmæssige forekomster over 1 %-kriteriet). Forslag vedrørende en lang række af disse områder er kommenteret specifikt og indsendt af DOF's lokalafdelinger, kommunecaretakere og artscaretakere på foreningens vegne. Også andre organisationer,

Dansk Ornitologisk Forening

Vesterbrogade 138-140 • DK-1620 København V • Telefon 3328 3800 • E-mail: dof@dof.dk • www.dof.dk
Danske Bank, reg. nr. 4180 konto 4180 634932 • CVR nr. 33 97 26 28

BirdLife
INTERNATIONAL

myndigheder og personer har påpeget stærkt uheldige konsekvenser af MFVM's forslag til indskrænkninger. Nedenfor fremhæves enkelte eksempler på disse kritiske afbeskyttelser, men derudover henvises til den lange række af kritiske kommentarer til de enkelte Natura 2000-udtagninger indsendt separat.

På trods af omfattende forslag til udpegning af *mere* Natura 2000 fra bl.a. flere kommuner og organisationer, så er MFVM gået i den modsatte retning. Kun en meget lille del af de IBA'er (Important Bird Areas), som BirdLife/DOF ved flere lejligheder har foreslået inddraget i Natura 2000 (http://pub.dof.dk/dof/Rapport/Status_og_udviklingstendenser_for.pdf), er således medtaget i Miljøstyrelsens forslag. Der foreligger ingen dokumentation eller begrundelse for, hvorfor forslag til udvidelser ikke er imødekommet.

Da MFVM gang på gang begrunder de omfattende afbeskyttelser med, at det hovedsagelig drejer sig om landbrugsområder, må BirdLife/DOF fremhæve, at en række landbrugsområder både har og har haft stor international betydning som levesteder for nogle af de fuglearter, som Danmark har særlig pligt til at yde beskyttelse i henhold til EU-fuglebeskyttelsesdirektivet. Det drejer sig blandt andet om svaner, gæs og visse arter af vadefugle (fx hjejler) samt rovfugle som fx hedehøg og rørhøg, der også begge er bilag 1-arter. I stedet for at udtage sådanne områder af Natura 2000-netværket burde Staten i langt højere grad agere proaktivt og tilbyde lodsejerne tilskudsordninger til fremme af afgrøder, der gavner de pågældende arter.

Yderligere må BirdLife/DOF gøre opmærksom på, at en meget stor del af de Natura 2000-områder i Vadehavsområdet (også inden for Nationalpark Vadehavet), der ønskes undtaget fra EU-beskyttelsen, har udviklet sig fra relativt ekstensive marsk- og engområder til mere intensive græsmarker og sågar kornmarker i årene siden udpegningen som EU-fuglebeskyttelsesområder i 1983. Dette gælder fx i Tøndermarsken, Ballumarsken og Ribemarsken. Dette på trods er flere af områderne stadig af stor betydning for visse arter, bl.a. hedehøg (bilag 1-art), der også yngler i intensivt drevne kornmarker. Også i bl.a. Nationalpark Thy foreslås området udtaget af Natura 2000, hvilket er beskæmmende og i strid med intentionerne og den nuværende beskyttelse.

Den danske 'laden stå til' i forhold til de gradvise levestedsforringelser af disse landbrugsområder (med tidligere enge) som levesteder for fugle må i sig selv anses for en alvorlig dansk overtrædelse af Natura 2000-direktiverne. At Danmark nu ønsker at udtage områderne af Natura 2000-

beskyttelsen er yderligere en alvorlig overtrædelse af direktiverne, som Europa-Kommissionen opfordres til at gribe ind overfor.

Det har vist sig, at nogle af de områder, som MFVM nu ønsker udtaget af Natura 2000 har modtaget EU-støtte til naturbevarelse på forskellig vis. Det drejer sig bl.a. om LIFE-støttede områder på Agersø. Dette er yderligere en skærpende omstændighed og i klar strid med betingelserne for at modtage EU-støtten. Udtagningen af Natura 2000 vil i fremtiden, hvis den skulle blive effektueret, forhindre nuværende og fremtidige ejere i at modtage tilsvarende støtte.

Foruden udtagning af LIFE-støttede arealer, gør MFVM sig også skyldig i krænkelse af Ramsarkonventionen, idet der foreslås afbeskyttelse af arealer, som Danmark har udpeget som særligt beskyttede under denne konvention, jf. ratifikationen ved kongelig resolution i den 16. juli 1977. Kort over de områder, som Danmark har forpligtet sig til at beskytte er den 19. august 1977 deponeret hos UNESCO.

Som eksempel finder BirdLife/DOF det helt uhørt og stærkt beskæmmende for Danmark, at MFVM foreslår ophævelsen af et stort og væsentligt Natura 2000-område som Vemmetofte Skove. Det forlyder, at begrundelsen fra MFVM er, at der ikke i en årrække er fundet ynglende Hvepsevåge i skoven, men ifølge DOF's oplysninger har MFVM kun i meget begrænset omfang eftersøgt eller overvåget denne art i skoven. Yderligere er MFVM udmærket bekendt med, at ynglende rød glente i en årrække i 1970'erne og senere (bl.a. sandsynlig ynglende i ATLAS 3 (2014-2017) var hovedårsagen til udpegningen af Vemmetofte Skove som EU-fuglebeskyttelsesområde, og ej heller denne art har været målrettet eftersøgt eller forvaltet i området af myndighederne, ligesom det fra ministeriets side i anden sammenhæng har været afvist at indføre beskyttelseszoner omkring hvepsevåges redetræer i statens egne skove, netop fordi det angiveligt er så vanskelige at lokalisere dem. Rød glente blev ikke anført som udpegningsgrundlag, da den daværende Fredningsstyrelsen ønskede at hemmeligholde yngleparret, og da der på daværende tidspunkt ikke var fokus på betydningen af om en given art stod på udpegningsgrundlaget. Netop rød glente er en af de bilag 1-arter, der er ringest beskyttet af det danske Natura 2000-netværk, idet kun ganske få procent af den danske bestand yngler i fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Yderligere kan oplyses, at Havørn (bilag 1-art) nu også yngler i Vemmetofte Skovene, der også er en meget vigtig lokalitet for biller, sommerfugle og planter (habitatområde).

Det kan ej heller være MFVM ubekendt, at bilag 1-arten havørn yngler i Basnæs Skov ved Basnæs Nor, som ministeriet desuagtet foreslår udtaget af fuglebeskyttelsesområdet. Det forskertser bl.a. ejerens mulighed her såvel som i alle andre udtagne skove for at udnytte den nye erstatningsordning for udlæg af privat, urørt skov, som ellers turde være et særdeles velegnet forvaltningsmæssigt tiltag til sikring af havørnens redetræ og nærmeste omgivelser. Med de få midler, der er lagt i ordningen og med den prioritering, der er nedlagt i ordningen – nu, da ministeren har besluttet at stoppe den ellers planlagte registrering af særligt værdifuld privat skov – vil reelt set kun skov, der er beliggende i Natura 2000-områder, kunne blive begunstiget.

Mange af udtagningerne er baseret på en negligerende af den grundlæggende omstændighed, at bevarelsen af en given habitat (naturtype) og et givet levested for en art på udpegningsgrundlaget også beror på en tilstrækkelig bufferzone i forhold til såvel forurenende som forstyrrende aktiviteter og anlæg i naboområder. Dette væsentlige forhold gør sig også gældende i en meget stor del af de 'randområder', som MFVM foreslår udtaget af Natura 2000.

Der foreligger omfattende dokumentation for, at defragmentering og pladsmangel er en af de største udfordringer i forhold til bevarelse af biodiversiteten, ikke mindst i Danmark. Regeringen har selv i sin plan for et Grønt Danmarkskort peget på etablering af 'korridorer' og for at opnå sammenhængskraft mellem naturområder, og i rapporten "Behov på naturområdet – en sammenfatning af behov på naturområdet på eksisterende viden" har Miljøstyrelsen påpeget, at der er "mangel på plads og sammenhæng". Også på den baggrund er det kortsigtet og kontraproduktivt at fjerne beskyttelsen af eksisterende Natura 2000-områder.

BirdLife/DOF finder det yderligere stærkt kritisabelt, at det ikke har været muligt at få udleveret nogen form for videnskabelig endelige faglig begrundelse eller dokumentation for rimeligheden af de mange forslag til afbeskyttelser af Natura 2000-områderne. Ved alle tidligere udpegninger, grænsedragninger og ændringer af udpegningsgrundlag har forslag været begrundet eller i det mindste vurderet af fagligt kvalificerede og uafhængige eksperter, fx fra DCE (Kalø), Århus Universitet. Det har MFVM ikke ønsket i forbindelse med denne politisk dikterede afbeskyttelse.

BirdLife/DOF opfordrer til, at Danmark går i den modsatte retning, og foreningen har foreslået en række nye Natura 2000-områder, dels i tilknytning til eksisterende områder, dels helt nye. Blandt forskere og naturbeskyttelsesorganisationer er der udbredt enighed om, at den største trussel mod naturen i disse år er pladsmangel og fragmentering, hvor naturen ligger som små øer i et hav af

intensivt dyrket land og infrastruktur. Alligevel går regeringen med sit forslag den stik modsatte vej ved at lægge op til, at Danmark i 2018 får endnu færre beskyttede arealer. Danmark er i forvejen et af de medlemslande i EU, hvor der er udpeget mindst beskyttet natur, hvilket er stærkt beklageligt. Der er brug for en helt anden kurs og langt mere visionær strategi på naturens vegne. De landbrugsarealer, som man ønsker at fjerne naturbeskyttelsen på, burde i stedet ekstensiveres, så vi kan få mere varig natur, der hænger bedre sammen.

Mange af de lavtliggende jorder, som man nu ønsker udtaget med legalisering af endnu mere intensiv landbrugsdrift, er fugtige og dårligt egnede til landbrugsproduktion. I kraft af klimaændringerne med øget nedbør vil det ufornuftige i dyrkningen blive endnu mere udtalt, sådan som det allerede ses flere steder omkring Vadehavet. Sådanne arealer bør ikke dyrkes. Det vil være langt mere konstruktivt, også for jordbesidderne, hvis disse arealer kunne indgå i jordfordelinger eller erhverves af staten til naturformål med en høj biodiversitet. I stedet for at fjerne naturbeskyttelsen, som regeringen nu lægger op til, burde man braklægge flere landbrugsarealer og langsomt lade dem blive til værdifuld og fuglerig natur. En udtagning af Natura 2000 vil besværliggøre denne udvikling, da fx EU-midler til natur forudsætter, at arealet er en del af Natura 2000-netværket. Derfor vil både landmænd og natur gå glip af midler fra EU, hvis man tager områderne ud af beskyttelsen. Hertil kommer, at ved at udtage områderne af Natura 2000-områderne vil ejerne ikke længere kunne opnå erstatning, såfremt der etablerer sig Bilag IV-arter på deres ejendomme, som måtte udløse restriktioner i arealanvendelsen. Fjernes den økonomiske tryghed, fjernes også ethvert incitament for ejerne til at acceptere indvandring af sådanne Bilag IV-arter, der herved i bogstaveligste forstand gøres fredløse med et enkelt, ministerielt pennestrøg.

Med venlig hilsen

BirdLife/Dansk Ornitologisk Forening

Egon Østergaard

Knud N. Flensted

Formand

Biolog

Cc: Europa-Kommissionen, Bruxelles, Belgien

Dansk Ornitologisk Forening

Vesterbrogade 138-140 • DK-1620 København V • Telefon 3328 3800 • E-mail: dof@dof.dk • www.dof.dk
Danske Bank, reg. nr. 4180 konto 4180 634932 • CVR nr. 33 97 26 28

BirdLife
INTERNATIONAL